

ועוד יש לי לומר וכן שנראה לי עקר שלא נאמר הנאת עצמן שרי, אלא במי שראוי לחלק בין הנאת עצמו לכוונת העברה מתורתו, והיינו גוי הבא לאנוסת ישראל כי ההיא (שם) דקטול אספסתא ושדי בנהרא וקטול אספסתא ושדי לחיותא, וכי ההיא דחנן חייטא¹ דאמר ליה חד לנין אכול נבלתה ואי לא קטילנא לך. וכן ההיא דאסתר אצל אחשוורוש, וכן צלמו של נבוכדנצר וכן ההיא קוקי ורימוקי אבל כל שבישראל אצל חבירו כשהאחד מנום לחברו או ישראל בעצמו כשמסתכן מחמת החולי אינם בכלל, שהכל בכלל העברה הוא, אחר שהם מצווים על קדושת השם מדכתי' ואהבת וגו'. וכן בערזה מקראי דנערה המאורסה, ושפ"ד מן הסברא, ואין לחלק בהם כלל בין להנאת עצמם בין לכוונת העברת דתו שהרי שניהם בכלל הדת ואין הענין בלא כונת העברה, הא כל שבגוי לישראל יש לחלק ביניהם בין כונת העברה להנאת עצמן. והדברים ברורים אלא שנשארה להרב מעט ראייה ממעשה דרב כהנא האמור בראשון של קידושין (מ'). דתבעתיה ההיא ממרוניתא וסלק לאיגרא ונפל ומית² ואמר הרב ז"ל דאיכא למימר דלפנים משורת הדין עבד שאין ראוי למסור עצמו למיתה לפמ"ש ד"ד והעושה כן עבירה גדולה בידו דכתי' אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש וגו'. (בראשית ט"ה). וכבוד הרב במקומו מונח, דכל שבקדוש השם אין עבירה בעשיות לפנים משורת הדין אע"פ שאינו מחוייב בכך, אדרבה יש לו בכך שבח מרובה. וכדאיחמר התם עליהו גבורי כח עושי דברו, וכן בר"ע מצינו (עירובין כ"א). שאמר מוטב שאמות מיתה עצמי ולא אעבור על דברי חבירי. וכן כמה גדולים וקדושים שמסרו עצמם על קודשת השם אשריהם ואשרי חלקם.

ואף כשרצה הרב לומר כן, על כל פנים אפשר שהיה מתכוון לברוח, וכראמ' לה איזיל ואקשט נפשאי, (שם) והיה רוצה לצאת דרך גג ונזדמן שנפל, ואף לשון נופל מת מורה כן, ואף בזו נאמר דקבליה אליהו ז"ל וזה יורה שנזדמנה לו יציאתו בסכנה גדולה אלא שנעשה לו נס, ונמצאות ראיות הרב ז"ל שבמחילת כבודו אין ראייה מהם כלל, אלא שהענין מ"מ מחלוקת ביד מפרשים ואיני כמכריע ביניהם, אלא שאני אומר שאין למחות בשיטת המתירים בכלם להנאת עצמן מכח ראיות אלו כלל על הדרך שכתבנו והדברים ברורים.

¹ בירושלמי שביעית פ"ד ה"ב איתא ר' אבא בר זמנא הוה מחייט גבי ארמאי ברומי זכו' ע"ש המעשה ולא ידעתי אם לזו כוון המחבר ז"ל.
² שם בבבארא וקניסיל מאיגרא לארעא אתא אליהו קבליה וכו'.